

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՊԱՏԱՆԴ Է - 11

Posted on March 10, 2014 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Միասեռականության ախտանաճանաչումը եկեղեցական կեանքին ներս

Ռսկան Մխիթարեան, Լոս Անճելըս, 9 Մարտ, 2014

Ճշմարիտ քրիստոնեայ հաւատացեալին համար շատ պարզ եւ յստակ է որ միասեռականութիւնը մեղք է Աստուծոյ առջեւ: Պօղոս Առաքեալ իր Հռոմայեցիներուն գրած նամակին մէջ կ'անդրադառնայ առոր եւ կը դատապարտէ զայն, ըսելով. «Նոյնպէս նաեւ այր մարդիկ, կնոջ հետ (սեռային յարաբերութեան) բնական մղումը ձգելով՝ իրարու վրայ տռփեցան իրենց ցանկութիւններով, արուները խայտառակութիւն սկսան ընել արուններու հետ, որուն հետեւանքով, իրենց մոլորութեան համար, իրենց իսկ անձին վրայ ստացան արժանի փոխարինումը: Եւ քանի որ չնախընտրեցին անոնք զԱստուած ունենալ իրենց ճանաչողութեան մէջ, Աստուած անոպայ տրամաբանութեան թողուց զիրենք, եւ տմարդի գործերու որոնք լի էին ամէն տեսակի անիրաւութիւններով, պոռնկութեամբ, անզգամութեամբ, ազահութեամբ, չարութեամբ, նախանձով, ոճրագործութեամբ, կռուագանութեամբ, նենգութեամբ եւ չարասրտութեամբ: Զրպարտիչ դարձան, չարախօս, աստուածատեաց, թշնամանող, ամբարտաւան, ամբարհաւած, չարագիւտ, ծնողք անարգող, անմիտ, ուխտադրուժ, անխիղճ, անգութ եւ անողորմ» (Հռոմ. 1:27-31):

Միասեռականութեան ախտանաճանաչումը եկեղեցական կեանքին ներս

Ռսկան Մխիթարեան, Լոս Անճելըս, 9 Մարտ, 2014

Ճշմարիտ քրիստոնեայ հաւատացեալին համար շատ պարզ եւ յստակ է որ միասեռականութիւնը մեղք է Աստուծոյ առջեւ: Պօղոս Առաքեալ իր Հռոմայեցիներուն գրած նամակին մէջ կ'անդրադառնայ առոր եւ կը դատապարտէ զայն, ըսելով. «Նոյնպէս նաեւ այր մարդիկ, կնոջ հետ (սեռային յարաբերութեան) բնական մղումը ձգելով՝ իրարու վրայ տռփեցան իրենց ցանկութիւններով, արուները խայտառակութիւն սկսան ընել արուններու հետ, որուն հետեւանքով, իրենց մոլորութեան համար, իրենց իսկ անձին վրայ ստացան արժանի փոխարինումը: Եւ քանի որ չնախընտրեցին անոնք զԱստուած ունենալ իրենց ճանաչողութեան մէջ, Աստուած անոպայ տրամաբանութեան թողուց զիրենք, եւ տմարդի գործերու որոնք լի էին ամէն տեսակի անիրաւութիւններով, պոռնկութեամբ, անզգամութեամբ, ազահութեամբ, չարութեամբ, նախանձով, ոճրագործութեամբ, կռուագանութեամբ, նենգութեամբ եւ չարասրտութեամբ: Զրպարտիչ դարձան, չարախօս, աստուածատեաց, թշնամանող, ամբարտաւան, ամբարհաւած, չարագիւտ, ծնողք անարգող, անմիտ, ուխտադրուժ, անխիղճ, անգութ եւ անողորմ» (Հռոմ. 1:27-31):

Հին Կտակարանի էջերը, սկսած Ծննդոց գիրքէն, լեցուն են միասեռականներու դատապարտութեամբ: Սողոմի եւ Գոմորի պատմութիւնը մեծագոյն վկայութիւններէն մէկն է այդ ախտանաճանաչումին. «Եւ սկսան դուրս կանչել Դովտն ու կ'ըսէին անոր. Ո՞ր են այն մարդիկը, որ

քովդ մտան գիշերով, բեր գիրենք մեր քով, որ արուագիտենք մենք ատոնք... Եւ Տերը ծծումբ ու կրակ տեղացուց իր քովէն՝ երկինքէն, Սողոմի եւ Գոմորի վրայ» (Ճննդոց 19:5,24): Նոյնպէս յատկանշական է Ղեւտացուց Գիրքին մէջ արտայայտուած պատուերը. «Եթէ այր մարդ մը ուրիշ այր մարդու հետ քնանալու ըլլայ, եւ յարաբերուին անոնք իրարու հետ այնպէս ինչպէս կնոջ մը հետ կը յարաբերուին, պղծութիւն գործած կ'ըլլան անոնք, մահով պետք է պատժուին երկուքն ալ, որովհետեւ մահապարտ են» (Ղեւ. 20:13):

Եթէ մարդկային սեռային այս անբնական յարաբերութիւնը զգուելի էր Աստուծոյ համար, ինչպէս Աստուածաշունչը կը վկայէ, չենք կարծեր որ Աստուած իր կարծիքը փոխած է այսօր միասեռականներու նկատմամբ: Միասեռականութիւնը շնութեան մէկ տարբերակն է եւ չի՛ կրնար տեղ ունենալ Աստուծոյ տան մէջ: Թէեւ ազատամիտ մարդիկ պիտի փորձեն հանրութիւնը համոզել որ միասեռականութիւնը մարդուն հետ կը ծնի, սակայն եւ այնպէս ժողովուրդը համոզուած չէ այդ իրողութեան, որովհետեւ միասեռականութիւնը ապականած ընկերութեան մէկ արգասիքն է, եւ գինեմոլութեան ու հաշիշամոլութեան նման՝ կարելի է գերի դառնալ անոր մոլուցքներուն:

Պօղոս Առաքեալ իր Կորնթացիներուն գրած առաջին նամակին մէջ կ'ըսէ, թէ անյոյս չէ բոլոր անոնց պարագան, որոնք տակաւին կը թաւալին այս տիղմին մէջ. «Չէ՞ք գիտեր, թէ Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր անիրաւներ, մի՛ խաբէք դուք ձեզ, ո՛չ պոռնիկներ, ո՛չ կռապաշտներ, ո՛չ շնացողներ, ո՛չ իգացեալներ, ո՛չ արուագետներ, ո՛չ գողեր, ո՛չ ագահներ, ո՛չ գինեմոլներ, ո՛չ բամբաստողներ եւ ո՛չ ալ յափշտակողներ կը ժառանգեն Աստուծոյ արքայութիւնը: Արդ, այդ տեսակ (մարդիկ) էիք դուք ալ ժամանակին, բայց լուացուեցաք, մաքրուեցաք եւ արդարացաք մեր Տեր Յիսուս Քրիստոսի անունով, եւ մեր Աստուծոյն Հոգիով» (Ա.Կորթ. 6:9-11):

Հակառակ ազատամիտներու կողմէ կատարուած ընկերային հասարակական ճնշումներուն, որպէսզի միասեռականութիւնը նկատուի որպէս ընդունելի կենցաղային ձեւ, շատ պարզ է որ Աստուածաշունչի ճշմարիտ խօսքի եւ լոյսի ուսուցումը կը մնայ անդրողուելի, թէ միասեռականութիւնը անբնական է եւ հետեւաբար պէ՛տք է մերժուի բոլոր քրիստոնէաներուն կողմէ:

Միւս կողմէ սակայն, չենք մոռնար որ Քրիստոս մեռաւ մեր բոլորին մեղքերուն համար, ուստի միասեռականներն ալ իր սիրոյն արժանի են, հետեւաբար մենք պարտաւոր ենք հրաւիրել գիրեք զգաստութեան, որպէսզի մաքրուին եւ արժանի ըլլան յաւիտենականութեան: Վերջապէս Ֆրանսիս Դապի յայտարարութիւնը ցնցեց բոլոր քրիստոնէական մտածողութիւնը, երբ յայտարարեց «Ո՞վ եմ որ դատապարտեմ գիրենք»:

Մարդկային այս տիղմին մէջ, դժբախտաբար ինչպէս են նաեւ եկեղեցականներ, որպէս արուամոլներ, իգացեալներ եւ մանաւանդ մանկապիղծներ...: Ու տակաւին կը շարունակուի այս տիտուր կենցաղային ձեւը քրիստոնէական բոլոր եկեղեցիներու մէջ: Վերջին տասնամեակին՝ Միացեալ Նահանգներու մամուլին մէջ եւ այլուր՝ կարդացինք Կաթողիկէ եւ այլ յարանուանութիւններու պատկանող կղերին կողմէ կատարուած մանկապղծութիւններու մասին, իրենց զանազան գունաւորումներով:

Հայց. Եկեղեցւոյ հոգեւորականներն ալ չեն կրցած դուրս մնալ այս տիղմէն, եւ տակաւին կը շարունակեն տուայտիլ այս անբնական կենցաղին մէջ: Գեորգ Ե. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս իր «պաշտօնական թղթով 1919 թուին հրամայեց վանական անառակներին, որ երեք օրուայ ընթացքում աղախիններին եւ մանկահասակ տղայ ծառաներին հեռացնեն վանքից....» (Բենիկ Վրդ., Պատասխան իմ զրպարտիչներին, 1920 Ս. Էջմիածին):

Կուսակրօնութեան բռնադատուած եկեղեցականներ հարկադրուած են ապրիլ գաղտնի կեանք մը, ստեղծելով մեծածաւալ գայթակղութիւններ, որոնք տակաւին կը շարունակուին՝ երբեմն բացորոշ կերպով յաջս ժողովրդեան: Մարդկայնօրէն անհնարին է պայքարիլ մարմնական-բնախօսական կարիքներուն դէմ: Եկեղեցւոյ արգելիչ կանոնները չեն կրնար յաղթել բնութեան օրէնքին, եւ հետեւաբար կ'առաջնորդեն անհատը զարտուղի եւ անբնական միջոցներով՝ արուամոլութեան, մանկապղծութեան եւ գիջութեան մէջ փնտռելու իր սեռային կարիքներուն գոհացումը, եթէ ճարպիկ եւ ընդունակ չեն գաղտնի կենակցութիւն վարելու կանանց հետ:

Անկասկած որ հայ կղերին հաճելի պիտի չըլլան մեր ախտաճանաչումները, եւ սակայն եթէ չբացայայտենք այս ո՛չ քրիտոնեաւայել մոլութիւնները՝ կը նշանակէ որ կորսնցուցած ենք մեր բծախնդրութիւնը Հայց. Եկեղեցւոյ նկատմամբ եւ չենք փափաքիր նոր զարթօնք մը սկսիլ Եկեղեցւոյ կեանքին մէջ, որ մեր գոյութեան եւ ազգապահպանման զօրաւորագոյն միջնաբերդն է: Այլ խօսքով՝ մեղսակից ենք բոլորին մեր անտարբերութեամբ, անհոգութեամբ, եւ դատապարտելի՝ Աստուծոյ առջեւ: Մեր Եկեղեցւոյ հոգեւոր ուսումնարաններու, դպրեւանքներու պատասխանատու ղեկավարներուն հիմնական պարտաւորութիւններէն մէկը պէտք է ըլլայ անկասկած՝ աջալուրջ կերպով հետեւիլ իրենց վարած հաստատութեանց ուսանողներու կեանքին ու հակումներուն, կանուխէ՛ն իսկ գտնելով՝ ուսանողական կազմերէն ընդմիշտ հեռացնելու համար միասեռական հակում ունեցողները:

Օրինակներ շա՛տ են մեր Եկեղեցւոյ վերջին հարիւրամեակի պատմութեան մէջ: Որպէս ականջալուր եւ ականատես այս անբարոյականութեան, կարելի է խօսիլ անուններով ու անոնց արարքներուն խայտաբղետ նկարագրութիւններով, եւ ոմանց ալ հանգիստը խանգարել իրենց յաւիտենական նինջին մէջ: Սակայն եւ այնպէս մեր նպատակը այդ չէ՛ բնաւ, այլ զգաստութեան կոչ ուղղել նամանաւանդ մեր բոլոր բարձրաստիճան հոգեւորականներուն, որոնք պիտի մասնակցին յաջորդ Եպիսկոպոսական Ժողովին: Պարտին լրջօրէն եւ զգօնութեամբ մօտենալ այս մոլութիւններուն, եւ կուսակրօնութեան կենցաղի դժուարութիւններուն համար առաջարկեն աստուածահաճոյ, արդար լուծումներ:

Հայաստանեաց Եկեղեցին Պատանդ Է - 12

Ոսկան Մխիթարեան , Լոս Անճելըս, 11 Ապրիլ 2014

Եկեղեցին պարտաւոր է յստակ կեցուածք ունենալ ժողովուրդի ամենօրեայ կեանքին մէջ տեղի ունեցող բժշկական վիժումներուն մասին, որոնք ժամանակի ընթացքին կրնան խախտել մեր գոյութենական պայքարի հիմերը:

Աստուածաշնչական ուսուցումի համաձայն, դատապարտելի է վիժումը զանազան պատճառներով:

Թեև շատեր կ'առարկեն, եւ ճիշդ է, որ «վիժում» բառը գոյութիւն չունի Աստուածաշունչին մէջ, սակայն եւ այնպէս վիժումի մասին ուսուցումները այդտեղ են: Այս է իրողութիւնը նաեւ շատ մը ա՛յլ ուսուցումներու մասին: Օրինակի համար՝ «Երրորդութիւն» բառը գոյութիւն չունի Աստուածաշունչին մէջ, բայց այդ մասին ստուար տեղեկութիւններ կան: Հաւանաբար բոլոր անոնք, որոնք կ'ուրանան եւ կը ժխտեն սուրբ գրոց ուսուցումները, անկասկած պիտի ուրանան եւ ժխտեն նոյնիսկ՝ եթէ այդ բառը որոշակի կերպով արձանագրուած ըլլար Աստուածաշունչին մէջ:

Նախ ակնարկ մը նետենք աստուածաշնչական ուսուցումի պատճառաբանութեանց եւ մեկնաբանութեանց վրայ, տեսնելու համար թէ ինչո՞ւ սաղմսաւորուած երախայի մը կանխամտածուած փճացումը շատ սխալ է եւ անիրաւ:

Աստուածաշունչը մեզի կ'ուսուցանէ որ մարդկային կեանքը տարբեր է միւս բոլոր կեանքերէն, որովհետեւ մարդ արարածը ստեղծուած է Աստուծոյ պատկերին համաձայն: Այս մասին բազմաթիւ վկայութիւններ կան Ծննդոց Գիրքէն սկսեալ. «Եւ ըսաւ Աստուած. Մարդը ստեղծենք, մեր պատկերին նման, մեր նմանութեամբ, եւ իշխէ ան ծովու ձուկերուն, երկինքի թռչուններուն, անասուններուն եւ ամբողջ երկրին, եւ բոլոր սողուններուն, որ կը սողան երկրի վրայ: Եւ Աստուած ստեղծեց մարդն իր պատկերին նմանութեամբ. Աստուծոյ պատկերին համաձայն ստեղծեց զայն, արու եւ եգ ստեղծեց զանոնք:» (Ծննդ. 1:26-27):

Ինչպէս կը տեսնենք, երեք անգամ կը գործածուի «ստեղծել» բառը, շեշտելու համար այն իրողութիւնը որ արարչագործութեան գլուխ գործոցը՝ մարդ արարածի ստեղծագործութիւնն էր, որուն յանձնուեցաւ իշխել միւս բոլոր ստեղծուածներուն վրայ: Նոյնիսկ ադամական մեղքը չկրցաւ աստուածային պատկերը մարդուն մէջ եղծանել, եւ ճիշդ ատոր համար Յակոբ Առաքեալի Ընդհանրական Նամակին մէջ կը կարդանք. «Բայց չկայ մէկը որ մարդկային լեզուն կրցած ըլլայ հնազանդեցնել, (այդ) չարն ու անկարգը, եւ (այդ) մահաբեր թոյնով լեցուածը: Անով կ'օրհնենք Տէրը եւ Հայրը, եւ անով կ'անհծենք մարդիկ, որոնք Աստուծոյ պատկերին նմանութեամբ ստեղծուած են:» (Յակոբ. 3:8-9):

Հետեւաբար, մարդ ըլլալ կը նշանակէ աստուածային պատկեր ունենալ: Որովհետեւ մենք՝ պատահականօրէն պարզապէս իրարու քով նետուած-հաւաքուած բջիջներ չենք անանձնական ուժերու կողմէ, ընդհակառակը, մենք կ'արտացոլացնենք պատկերը յաւիտենական Աստուծոյ, որ կը ճանչնար մեզ մեր ծնունդէն առաջ եւ մեզ ստեղծած է յատուկ նպատակով:

Ուրեմն՝ Աստուած ո'չ միայն ստեղծեց մեզ, այլ եւ արժեքաւորեց-գնահատեց մեզ: Եւ ինչպէս Աստուածաշունչը կը վկայէ, Աստուած մեզ այնքա՛ն սիրեց, որ մինչեւ իսկ իր Միածին Որդին աշխարհ ղրկեց մեզ փրկելու համար: Այս բոլորը գիտնալով, կրնա՞նք ըսել որ մարդ արարածը գործածուած ապարանքի պէս կրնանք նետել, ինչպէս պիտի ընէինք մեր հինցած ինքնաշարժի պարագային: Անկասկած ո'չ, որովհետեւ մարդկային կեանքը սուրբ է եւ անելի սրբազան քան մենք կրնանք երեւակայել:

Դարձեալ՝ Աստուածաշունչը մեզի կ'ուսուցանէ թէ մօրը արգանդին մէջ եղող երախան, ճշմարիտ մարդ արարած է, որ իր սիրոյ կապը ունի Տիրոջ հետ: Եւ ինչպէս Սաղմոսերգուն կը վկայէ. «Թաքուն

չմնաց քեզմէ Նոյնիսկ ոսկորներէս մէկը, երբ ծածկաբար կազմեցիր զիս» (Սաղմ. 139:15): «Դուն ես, որ մօրս արգանդէն հանեցիր զիս, Դուն ես իմ յոյսս» (Սաղմ. 22:10): Նոյն վկայութիւնը կ'ընէ Պօղոս Առաքեալ իր Գաղատացիներուն գրած նամակին մէջ. «Բայց երբ Աստուած ուզեց՝ իմ մօրս արգանդէն ընտրեց զիս, եւ իր շնորհքներուն ազդեցութեամբ կոչեց զիս» (Գաղ. 1:15):

Արդարութիւնը այն արարքն է որով միջոցաւ մարդ արարածը կը միջամտէ օգնելու անկարողին, տկարին եւ անտերին, եւ ինչպէս Սաղմոսերգուն կ'ըսէ. «Այն ատեն արդարութիւնը պիտի ծագի անոր օրով, եւ մեծ խաղաղութիւն պիտի տիրէ... Որովհետեւ աղքատը փրկեց ան հօգորի բռնակալութենէն, աղքատն ու տնանկը, որ չունի իրեն օգնական» (Սաղմ. 72:7,12): Ի վերջոյ ճշմարիտ արդարութիւնը Նոյն ինքն Քրիստոս է, «Որովհետեւ անո՛ր միջոցով կը գտնուիք դուք Յիսուս Քրիստոսի մէջ, որ իմաստութիւն, սրբութիւն եւ փրկութիւն եղաւ մեզի Աստուծոյ կողմէ» (Ա.Կորնթ.1:30):

Աստուած արդար է իր ժողովուրդին հանդէպ, եւ կ'ակնկալէ նաեւ որ իր ժողովուրդը արդար ըլլան իրարու հանդէպ. «Այնպէս գթասիրտ եղէք ինչպէս ձեր Հայրը գթասիրտ է» (Դուկ. 6:36): «Բոլոր այն բաները, որոնք ընդհանրապէս դուք կ'ուզէք որ մարդիկ ընեն ձեզի, դուք ալ ա՛յդ ըրէք անոնց» (Մատթ.7:12):

Վիժումը ճիշդ հակառակն է աստուածաշնչական այս ուսուցումներուն, այլ խօսքով՝ ան խորտակումն ու անբերումն է անկարողին, անօգնականին: Որպէս ճշմարիտ քրիստոնէաներ, չենք կրնար անտարբեր մնալ ո՛չ-աստուածահաճոյ այս գայթակղեցուցիչ եւ աներիչ երեւոյթին նկատմամբ:

Քրիստոս իր մասնաւոր եւ յատուկ ուշադրութեան առարկայ դարձուց աղքատները, անկեալները եւ արհամարհուածները եւ մասնաւորաբար մանուկները: Ան իր սիրով խորտակեց արհեստական մարդկային բոլոր պատուարները եւ բոլոր մարդիկը նկատեց իրերահաւասար: Նոյնիսկ երբ Առաքեալներ փորձեցին երախաները հեռու պահել իրմէ, չվարանեցաւ ըսելու. «Թոյլ տուէք այդ մանուկներուն եւ արգե՛ք մի՛ ըլլաք որ ինծի գան անոնք, որովհետեւ այդպիսիներուն է երկնքի արքայութիւնը» (Մատթ.19:14):

Երբ ինդրոյ առարկայ է մարդկային արժանապատուութիւնը, Քրիստոս կը ջնջէ բոլոր տարբերութիւնները,-- կ'ըսէ Պօղոս Առաքեալ իր Գաղատացիներուն ուղղած նամակին մէջ. «Խտրութիւն չկա՛յ այլեւս, ո՛չ հրեայի եւ ո՛չ հեթանոսի, ո՛չ ստրուկի եւ ո՛չ ազատի, ո՛չ այր մարդու եւ կնոջ միջեւ, որովհետեւ բոլորդ մէկ էք դուք Քրիստոս Յիսուսի մէջ» (Գաղտ. 3:28):

Նկատի ունենալով աստուածաշնչական մեծագոյն ճշմարտութիւնը, որ ՍԷՐՆ է, կարելի է յայտարարել որ մարդասպանութիւնը կը հակասէ եւ կ'աղաւաղէ ճմարիտ սիրոյ հասկացողութիւնը մարդ արարածին մէջ, որովհետեւ սպաննել՝ կը նշանակէ չանսալ Տիրոջ պատուէրին:

Վիժումը՝ մահ է, սակայն «Քրիստոս եկաւ յաղթելու մահուան, որպէսզի մենք կեանք ունենանք, եւ անելիով ունենանք» (տե՛ս Յովհ. 10:10), եւ ինչպէս շարականագիր հայրապետը կ'ըսէ. «Մահուամբ զմահ կոխեաց եւ Յարութեամբն իւրով մեզ զկեանս պարգեւեաց»:

Այս անմարդկային տխուր երեւոյթը կրօնականէն անդին իր անդրադարձը կ'ունենայ նաեւ մեր

հասարակական կեանքին մեջ: Եթե չկան բժիշկի կողմէ մատնանշուած եւ ապացուցուած յատուկ պատճառներ, որոնք կրնան անյապաղ վերահաս մահ պատճառել յղի կնոջ, այդ պարագային վիժումը կը դառնայ սպաննութիւն եւ արարք մը՝ Աստուծոյ կամքին հակառակ:

Բժշկական գիտութիւնը իր զանազան պատճառաբանութիւններով դեմ է վիժումի: Տանք մի քանի գլխաւոր օրինակներ.-

1.Արգասաւորման ժամանակ սաղմը (embryo) ծննդականօրէն (genetically) անջատ է մօրմէն: Նոյն տրամաբանութեամբ՝ աճող սաղմը տարբեր է սերմէն եւ ձուկէն որ ստեղծեցին զինք: Մարդ արարածը ունի 46 երփնահատ (chromosome), երբեմն 47, իսկ սերմն ու ձուկը ունին 23 երփնահատ: Մասնագետ ծննդաբան մը կարող է զատորոշել ՏՆԱ-ի (DNA) տարբերութիւնը սաղմի եւ սերմ ու ձուկի: Բայց եւ այնպէս, ծննդաբանը չի կրնար զանազանել ՏՆԱ-ը աճող սաղմին եւ չափահաս մարդ արարածին:

2.Բժշկութիւնը «մահը» կը սահմանէ որպէս սրտի զարկի դադարում եւ հետեւաբար սրտի զարկ կը նշանակէ «կեանք»: Սիրտը մօր արգանդին մեջ իր լրիւ կերպարը կ'ունենայ 18րդ օրը: Հետեւաբար, եթէ սրտի զարկը որոշիչն է կեանքի, ուստի բոլոր վիժումներն ալ պետք է ապօրէն նկատուին:

3.Աճող սաղմը (fetus) իր իւրայտուկ մատնահետքերը ունի: Գիտական նորարար գործիքներ (sonography) մեզի կ'ընծայեն առիթը տեսնելու երախան իր մօր արգանդին մեջ թէ ինչպէս կ'աճի ան: Կը տեսնենք անոր աչքերը, ականջները, քիթն ու բերանը: Մեր տեսողական իմացականութիւնը կը յայտնէ մեզի որ երախան աճման մեջ է: Հետեւաբար կարելի չէ ըսել որ մեր տեսածը նախանիւթ (protoplasm) մըն է միայն, այլ աճող կեանք մը մօր արգանդին մեջ:

Դժբախտաբար Ամերիկեան Բարձրագոյն Ատենախի որոշումը վիժումի պարագային խուսափում մըն է ճշմարտութենէն, «մեղքը» թողլով բժշկութեան, փիլիսոփայութեան եւ աստուածաբանութեան վրայ, ըսելով որ եթէ անոնք չեն կրնար յստակ տեսակետի մը յանգիլ, հետեւաբար մենք չենք կրնար յստակ որոշում մը առնել:

Հակառակ այն իրողութեան որ չծնած երախաներ պաշտպանուած են Միացեալ Ազգերու Մարդկային Իրաւանց յատուկ յայտարարութեամբ, եւ հակառակ այն իրողութեան որ բժիշկներ իրենց ասպարէզը չսկսած կ'երդնուն որ արգանդակալ (pessary) պիտի չտան կանանց վիժումին համար, դժբախտաբար կը շարունակուին վիժումները, անհասկնալի չափերով եւ միջոցներով:

Ոմանք աւելի փիլիսոփայական եւ ծայրայեղ կը մօտենան հարցին: Տոքթ. Ժոզէֆ Ֆլէչըր (Dr. Joseph Fletcher) իր «Humanhood» խորագրով գրքին մեջ, հետեւեալ մօտեցումը կ'արտայայտէ. «Մարդ արարածը իր ուշիմութեան ցած մակարդակով, կարելի չէ նկատել «անձ» (person), նոյնիսկ եթէ իր գործարանները կը բանին եւ յարատեւ աճման մեջ են»: Մէկ խօսքով, Տոքթ. Ֆլէչըր կը թելադրէ թէ մարդը ճշգրիտ անձ մը չէ եթէ իր ուշիմութեան մակարդակը՝ IQ-ն 40-էն վար է:

Ինչպէս կը տեսնենք, զանազան թեր եւ դեմ մեկնաբանութիւններ կան վիժումի մասին, աստուածաշնչական, բժշկական, իրաւաբանական եւ փիլիսոփայական: Տրամաբանութիւնն ու աստուածաշնչական ուսուցումները կ'ընդունին այն քրիստոնեաները որոնք կը պաշտպանեն

սրբութիւնը մարդկային կեանքին:

Այս բոլորէն զատ եւ անկախ, կան նաեւ մեր ազգային գոյութեան եւ յարատեւութեան մարտահրաւերները, որոնք սերտ կապ ունին վիժումին հետ: Հայ ժողովուրդն ալ անմասն չէ մնացած այս ազգակործան փորձութիւններէն, ինչ որ ալ ըլլան անոնց դրդապատճառները: Մենք մեղադրական խոսքերով չենք մօտենար այս հարցին, ընդհակառակը կը թողունք զայն իւրաքանչիւր անհատի խղճին:

Մեր մտահոգութիւնները այս պարագային, կը բխին վճիտ աղբիւրէ: Նկատի ունենալով որ նահատակութիւններ, ջարդեր եւ սովեր տեսած ժողովուրդ ենք, որոնց հետեւանքով նուազած է մեր ազգին քանակը, պարտաւոր ենք անելի զգօնութեամբ մօտենալու այս հարցին, եւ կ'ակնկալենք որ մեր Եկեղեցին, իր յաջորդ Եպիսկոպոսական ժողովով, անպայման ըսելիք մը ունենայ այս հրատապ եւ հասարակութիւնը յուզող շահ տուրջ հարցի մասին:

Յ.Գ.

Այս յօդուածին պիտի ուզէի կցել, Willi Hofstätter-ի ապրումներու մէկ դրսեւորումը.

Աշխարհ չելած երախայի մը օրագրէն...

Մայիս 1.-Հօրս ու մօրս սերը՝ կեանքի կոչեցին զիս:

Մայիս 15.-Երակներս կը կազմուին, եւ արագօրէն կը ձեւաւորուի մարմինս:

Մայիս 19.-Բերան մը ունիմ արդէն:

Մայիս 21.-Սիրոս սկսած է բաբախել: Ո՞վ կրնայ կասկածիլ,- կ'ապրի՞մ ես արդէն:

Մայիս 22.-Չեմ կրնար հասկնալ, թէ ինչո՞ւ կը մտահոգուի իմ մայրս:

Մայիս 28.-Աճիլ սկսած են թելերս ու սրունքներս եւ սկսած եմ շարժել զանոնք:

Յունիս 6.-Ձեռքերս սկսած են բողբոջիլ: Անոնք որքա՞ն հաճոյք կը պատճառեն ինծի:

Յունիս 15.-Այսօր, առաջին անգամս է, որ մայրս անդրադարձաւ, թէ իր ծոցին մէջն եմ ես:

Յունիս 20.-Ստոյգ է, որ աղջնակ մըն եմ:

Յունիս 24.-Արդէն գրեթէ ամբողջապէս կազմուած են մարմնիս բոլոր անդամները:

Յուլիս 6.-Մազեր սկսած եմ ունենալ եւ յօնքեր. սկսած եմ գեղեցկանալ:

Յուլիս 8.-Ամբողջապէս կազմուած են աչքերս: Շուտով պիտի տեսնեմ մայրս որ իր ծոցին մէջ կրեց զիս:

Յուլիս 19.-Կանոնաւոր կերպով կը բարբախտ սիրտս: Ապահով կը զգամ եւ լի եմ երջանկութեամբ:

Յուլիս 20.-Այսօր զիս սպաննեց իմ մայրս...

